

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wojciechowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

Ławnik SN Marek Molczyk

Protokolant st. insp. sądowy Marta Brzezińska

przy udziale Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego prokuratora K. B.

na rozprawie w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w dniu 5 listopada 2024 r.

w sprawie obwinionego prokuratora Prokuratury Rejonowej w S. X. Y.

po rozpoznaniu odwołania Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego od orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 27 czerwca 2022 r., sygn. [...] wniesionego na niekorzyść obwinionego

na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 171 pkt 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2024 r., poz. 390 t.j.)

1. uchyla zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Dyscyplinarnemu przy Prokuratorze Generalnym;

2. kosztami postępowania odwoławczego obciąża Skarb Państwa.

Marek Molczyk Paweł Wojciechowski Maria Szczepaniec

Kliknij tutaj, aby wprowadzić tekst.

UZASADNIENIE

Prokurator Prokuratury Rejonowej w S. - X. Y. został obwiniony o to, że w dniu 23 czerwca 2016 r. w S. na skrzyżowaniu ulicy [...] z ulicą [...], kierując samochodem marki A. nr rej. [...], w sposób nieumyślny naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu drogowym poprzez niewłaściwą obserwację przedpola jazdy, nie zachowanie szczególnej ostrożności wymaganej przy zmianie kierunku jazdy i zbliżaniu się do przejścia dla pieszych oraz nieustąpieniu pierwszeństwa pieszej znajdującej się na przejściu dla pieszych w ten sposób, że wykonując manewr skrętu w lewo oraz przejazdu przez oznaczone przejście dla pieszych, nie ustąpił pierwszeństwa pieszej E. K., przekraczającej jezdnię na ul. [...] po oznakowanym przejściu dla pieszych z prawej strony jezdni na lewą i prowadzącej po swojej prawej stronie rower, uderzając ją kierowanym przez siebie pojazdem i powodując jej upadek na jezdnię, spowodował u pokrzywdzonej tępy uraz okolicy biodrowej lewej, skutkujący podwójnym złamaniem dolnej gałęzi kości łonowej lewej i gałęzi kości kulszowej lewej, tępy uraz łokcia prawego, skutkujący sińcem i otarciem naskórka łokcia prawego, bez kosztnych zmian urazowych, stłuczenie powłok klatki piersiowej po stronie prawej linii pachowej a także stłuczenie kolana lewego z sińcem i otarciem naskórka w dole podkolanowym lewym, bez kosztnych zmian urazowych, co skutkowało naruszeniem czynności narządu ruchu pokrzywdzonej jakim jest miednica i lewa kończyna dolna na czas powyżej 7 dni, czym uchybił godności sprawowanego urzędu, tj. o popełnienie przewinienia dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (dalej: „ustawa Prawo o prokuraturze”).

Orzeczeniem z dnia 27 czerwca 2022 r., sygn. akt [...], Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym uniewinnił X. Y. - prokuratora Prokuratury Rejonowej w S. od dokonania zarzucanego mu przewinienia dyscyplinarnego, a kosztami postępowania obciążył Skarb Państwa.

Odwołanie od powyższego orzeczenia wniósł Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego, zaskarżając

je w całości na niekorzyść obwinionego. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, który miał wpływ na jego treść, polegający na niezasadnym i skutkującym uniewinnieniem od popełnienia deliktu dyscyplinarnego uznaniu, że zachowanie prokuratora X. Y., którym wyczerpał on znamiona przestępstwa z art. 177 § 1 k.k., nie uchybiło godności urzędu prokuratora, podczas gdy właściwa analiza materiału dowodowego uzasadnia uznanie, że obwiniony dopuścił się zarzucanego mu deliktu dyscyplinarnego przewidzianego w art. 137 § 1 pkt 5 ustawy Prawo o prokuraturze.

Na podstawie tak skonstruowanego zarzutu, Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez uznanie obwinionego winnym zarzucanego mu deliktu dyscyplinarnego z art. 137 § 1 pkt 5 ustawy Prawo o prokuraturze i orzeczenie wobec niego na podstawie art. 142 § 1 pkt 1 wskazanej ustawy - kary upomnienia.

Pismem procesowym z dnia 5 listopada 2024 r. (data wpływu do Sądu Najwyższego) obrońca obwinionego złożył odpowiedź na odwołanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego i wniósł o jego nieuwzględnienie i utrzymanie w mocy orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym z dnia 27 czerwca 2022 r. sygn. akt [...].

Na rozprawie w dniu 5 listopada 2024 r. Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego poparł swoje odwołanie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Odwołanie wniesione przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym dla [...] okręgu regionalnego było zasadne i skutkowało uchyleniem zaskarżonego orzeczenia i przekazaniem sprawy do ponownego procedowania.

Na wstępie, Sąd Najwyższy przypomina, że służba prokuratorska, obok sędziowskiej, jest jednym z tych zajęć, które szczególnie wymagają przestrzegania podwyższonych standardów wynikających z norm tak prawa powszechnego, jak i

zasad etycznych obowiązujących członków tych korporacji prawniczych, obejmujących również życie prywatne, niezwiązane z pełnioną służbą. Godność nabywana w chwili objęcia urzędu prokuratora lub sędziego to atrybut zapewniający autorytet i urzędu, i osoby ją sprawującej, a obowiązek jej poszanowania trwa także po przejściu w stan spoczynku. Jest to pojęcie niedefiniowalne, ale wiąże się z wzorcem postępowania, wynikającym z przepisów prawa, zasad etyki zawodowej i innych norm moralnych, spisanych i niespisanych w zbiorze etyki zawodowej. Z godnością urzędu i cechującą każdego prokuratora lub sędziego nieskazitelnością charakteru wiąże się ustalony standard postępowania, który stanowić powinien wzór dla innych i którego efektem powinno być wzbudzanie szacunku. Wzorzec postępowania związany z godnością urzędu wiąże prokuratora lub sędziego nie tylko w czasie wykonywania obowiązków służbowych, ale także poza służbą. Prokuratorzy i sędziowie są przedmiotem uważnej obserwacji pod kątem wymogów wynikających z obowiązku sprawowania urzędu z godnością. Wymaga się od nich o wiele więcej niż od przeciętnego członka społeczeństwa (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2021 r., sygn. akt I DSI 8/21, Legalis nr 2526732).

Przechodząc do analizy zarzutu, Sąd Najwyższy zauważa, że skarżący słusznie wskazał w treści swojego odwołania na niedostateczne uzasadnienie argumentacji Sądu I instancji w zakresie odnoszącym się do analizy charakteru i stopnia naruszonych przez obwinionego zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, a w konsekwencji na niepełne ustalenia faktyczne konieczne dla oceny, czy obwiniony prokurator X. Y. swym zachowaniem dopuścił się uchybienia godności urzędu prokuratorskiego. Analizując uzasadnienie zaskarżonego orzeczenia, Sąd Najwyższy wskazuje, że Sąd Dyscyplinarny przy Prokuraturze Generalnym skupił swoją uwagę - opisując zachowanie obwinionego prokuratora na drodze w czasie, jak i tuż po wypadku - tylko na tym, że cyt. „X. Y. w momencie wypadku był trzeźwy, poruszał się dozwoloną prędkością i to w dodatku niezbyt szybko, bo około 22 km/h w sytuacji, gdy dopuszczalna prędkość w tym miejscu wynosiła 50 km/h, a do potrącenia doszło na skutek zwykłej nieuwagi. Biorąc zaś pod uwagę wyliczenia biegłego i czas pobytu pokrzywdzonej na jezdni to ta nieuwaga obwinionego trwała zaledwie maksymalnie 3,2 sekundy, bo tyle E. K. była na przejściu dla pieszych. To chwilowe obniżenie koncentracji i uwagi X. Y. skutkujące wypadkiem nie może być

oceniane jako naruszenie godności urzędu prokuratorskiego (...) Zachowanie X. Y., które nastąpiło tuż po wypadku jest zaś wzorowe, żeby nie powiedzieć, że obwiniony aż do przesady starał się o przejrzystość swoich zachowań, tak, aby nie można mu było zarzucić jakiegokolwiek wpływu na czynności organów sprawiedliwości jak chociaż poddanie się badaniu alkomatem na chodniku, poza radiowozem, tak aby wszyscy wokół mogli zobaczyć wynik badania (...)” (s. 9 uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia).

Sąd Dyscyplinarny przy Prokuraturze Generalnym opisując i dostrzegając także ustalenia sądu karnego, warunkowo umarzającego postępowanie karne wobec obwinionego za przestępstwo z art. 177 § 1 k.k., w ocenie Sądu Najwyższego nie dokonał wnikliwej oceny w zakresie charakteru naruszonych zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz stopnia ich naruszenia.

Godność urzędu sędziego (w tym również prokuratorskiego) zostaje zagrożona, gdy sędzia (prokurator) jest sprawcą naruszenia porządku prawnego, a zwłaszcza wtedy, gdy popełnia przestępstwo. Jednakże nie każde takie zachowanie implikuje *"uchybiecie godności urzędu"*. W wypadku dokonania nieumyślnego występku należy ocenić jego charakter i wagę oraz sposób i okoliczności popełnienia z punktu widzenia społecznie akceptowanego standardu zawodu sędziego (prokuratora). Przy przestępstwach nieumyślnych, w tym wypadkach komunikacyjnych, decydujące znaczenie ma rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 maja 2009 r., SNO 37/09, Lex nr 1288878).

W tym aspekcie koniecznym było zatem ustalenie, czy naruszono jedną zasadę czy kilka, a także ustalenie wagi i znaczenia naruszonej (naruszonych) zasad dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym oraz stopień ich naruszenia. Skoro bowiem te wszystkie okoliczności bierze się pod uwagę oceniając wówczas, czy czyn taki stanowi przestępstwo (art. 1 § 2 k.k.), a następnie określając stopień społecznej szkodliwości czynu zabronionego stypizowanego jako wypadek drogowy, to koniecznym jest również ich analizowanie pod kątem oceny, czy tak ustalone okoliczności mają taką rangę (wagę) i znaczenie, że stanowią lub nie o uchybieniu godności urzędu prokuratorskiego. Inaczej trzeba będzie przecież ocenić podjęcie

przez prokuratora, kierującego pojazdem mechanicznym, niewłaściwej, jeśli chodzi o technikę i sposób prowadzenia pojazdu, lub spóźnionej - decyzji w określonej sytuacji na drodze, niż zachowanie, które stanowiło o naruszeniu, chociażby nieumyślnym, kilku, i to o znaczeniu podstawowym, reguł poruszania się po drodze publicznej, np. rażące przekroczenie prędkości, nieustąpienie pierwszeństwa, postąpienie wbrew - wyrażonemu odpowiednim znakiem drogowym - zakazowi (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1975 r., Rw 94/75, OSNKW 1975, z. 6, poz. 81; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1971 r., N 56/71, OSNKW 1972, z. 2, poz. 40; uchwała pełnego Składu Izby Karnej z dnia 28 lutego 1975 r., V KZP 2/74, OSNKW 1974, z. 3-4, poz. 33).

Niezależnie bowiem od szczególnego charakteru wypadku komunikacyjnego, jako przestępstwa związanego z "ryzykiem" uczestniczenia w ruchu drogowym, jego spowodowanie wiąże się z naruszeniem zasad bezpieczeństwa o różnym "ciężarze gatunkowym" i o różnym stopniu naruszenia. W prawie o ruchu drogowym istnieją zasady bezpieczeństwa, które mają podstawowe znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa uczestnikom ruchu. Dlatego też w celu podkreślenia ich znaczenia ustawodawca obowiązek ich przestrzegania określa mianem "szczególnej ostrożności". Oznacza to konieczność zwiększenia uwagi i dostosowania zachowania uczestnika ruchu do warunków i sytuacji zmieniających się na drodze, w stopniu, umożliwiającym odpowiednio szybkie reagowanie (zob. art. 2 pkt 22 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym). Do takich zasad należą reguły zachowania się kierującego pojazdem w sytuacjach związanych z ruchem pieszych. Ich przestrzeganie gwarantuje bowiem bezpieczeństwo pieszym, zaś naruszenie stanowi poważne dla nich zagrożenie (zob. art. 26 wspomnianej ustawy).

Słusznie więc - kwestionując poczynione ustalenia faktyczne w zakresie elementów wpływających na ocenę zachowania się obwinionego pod kątem uchybienia godności urzędu prokuratorskiego - zauważa skarżący w swoim odwołaniu, iż przebieg zdarzenia świadczy o tym, że obwiniony w sposób rażący zlekceważył obowiązek zachowania szczególnej ostrożności wykonując manewr skrętu w lewo, obowiązek właściwej obserwacji drogi przed prowadzonym pojazdem, nadto nie zachował szczególnej ostrożności zbliżając się do wyznaczonego przejścia

dla pieszych. Zdaniem skarżącego, takie nagromadzenie naruszeń zasad ruchu drogowego - z uwzględnieniem, iż doprowadziło do wypadku drogowego o poważnych konsekwencjach dla zdrowia osoby pokrzywdzonej - nie może być uznane za zwykłą nieuwagę. Rację ma też Zastępca Rzecznika w swym odwołaniu, gdy wskazuje, że obwiniony zlekceważył kolejną regułę ruchu drogowego dotyczącą wykonywania manewru skrętu w lewo (art. 22 ust. 1 pkt 2 ustawy Prawo o ruchu drogowym), w ten sposób, że ściął łuk drogi. Z uzupełniającej opinii biegłego sądowego w dziedzinie techniczno-kryminalistycznej rekonstrukcji wypadków drogowych i techniki samochodowej wynika, że obwiniony prokurator, kierując pojazdem marki A. wykonał nieprawidłowo skręt w lewo w ulicę [...] poprzez tzw. ścinanie zakrętu, co skutkowało tym, że w chwili potrącenia pieszej jego pojazd był usytuowany częściowo na lewym pasie, częściowo na prawym pasie ruchu ulicy [...], co miało kapitalny wpływ na samo zaistnienie wypadku, gdyż w sytuacji wjechania przez kierującego A. na prawy pas ruchu prowadzącą rower przynajmniej swoim ciałem zeszlaby z toru ruchu pojazdu (opinią - k, 137-149 akt o , sygn. [...]).

W tej sytuacji ilość naruszonych przez obwinionego zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym, ich waga oraz stopień naruszenia, nie pozwala - z uwagi na wadliwą i niepełną argumentację - na aprobowanie wyrażonych przez Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym ocen odnoszących się do nieuchybień godności prokuratorskiej przez obwinionego prokuratora X. Y..

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Dyscyplinarny przy Prokuratorze Generalnym przeprowadzi postępowanie w niezbędnym zakresie oraz szczegółowo i. wnikliwie rozważy zachowanie się obwinionego w aspekcie naruszonych zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym (także ich ilości), wagi i znaczenia oraz stopnia, dostrzegając chociażby te uwagi, które poczynione zostały przez Sąd Najwyższy przy odniesieniu się do wniesionego odwołania. Następnie te ustalenia w sposób wnikliwy odniesie do tej formy deliktu dyscyplinarnego, która w przepisie, art. 137 § 1 pkt 5 ustawy Prawo o prokuraturze została określona, jako uchybienie godności urzędu prokuratorskiego, a swą argumentację przedstawi w sposób precyzyjny i pełny w uzasadnieniu wyroku.

Odnosząc się natomiast do wniosku Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego o zmianę orzeczenia poprzez uznanie obwinionego winnym zarzucanego mu deliktu dyscyplinarnego i orzeczenie wobec niego kary upomnienia, Sąd Najwyższy przypomina, że wskazana wart. 454 § 1 k.p.k. reguła *ne peius* uniemożliwia wydanie przez sąd odwoławczy wyroku skazującego. Dlatego też przy. wniesieniu odwołania na niekorzyść obwinionego od tych rodzajów wyroków sądu pierwszej instancji, gdy skarżący domaga się skazania obwinionego, wniosek odwoławczy może być tylko jeden, tj. o. uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Z tych wszystkich przyczyn, odwołanie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Prokuratora Generalnego dla [...] okręgu regionalnego okazało się zasadne.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art 166 ustawy Prawo o prokuraturze, obciążając nimi Skarb Państwa.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji wyroku.

[M. T.]

[r.g.]

Marek Molczyk Paweł Wojciechowski Maria Szczepaniec